

ב"ה

פרשת שמיני

קח לך עגל

ויקרא ט, ב.

יהודי עובד ה' שיש לו "עגל"

"ויהי ביום השמיני": בהתחלת הפרשה מסופר שלאחרי שבעת ימי המילואים שבהם הקים משה רבינו את המשכן והקריב קרבנות כו', עדיין לא שרתה השכינה במשכן.

ו"כיון" שראה אהרן שקרבו כל הקרבנות ונעשו כל המעשים ולא ירדה שכינה לישראל היה מצטער ואמר . למשה כו" שישנו עדיין הבלבול דחטא העגל, ולכן, אף שהמשכן עומד על תילו, הקרשים והיריעות עם כל הכלים, ומשה ואהרן עמהם, אין עדיין השראת השכינה,

ואז אמר משה לאהרן "קח לך עגל גו", "להודיע שמכפר לו הקב"ה על ידי עגל זה על מעשה העגל"², באמרו "זה הדבר אשר צוה ה' גו' וירא אליכם כבוד ה'"³, "על ידי קרבנותיו ועבודתו (של אהרן) תשרה שכינה בכם"⁴ - כמו שכתוב⁵ "ותצא אש מלפני ה' גו' וירא העם וירונו וגו'", בראותם שהשכינה שורה במעשה ידיהם⁶.

¹ פרש"י שמיני ט, כג.

² שם, ב ובפרש"י.

³ שם, ו.

⁴ פרש"י שמיני ט, כג.

⁵ שם, כד.

⁶ פרש"י שמיני ט, כג.

וביאור הענין: איתא במפרשים⁷ שטענתם של ה"ערב רב" (שאמרו לאהרן "עשה לנו אלקים אשר ילכו לפנינו"⁸) לא היתה ענין של כפירה במציאותו יתברך לומר "אני ואפסי עוד"⁹, כי אם, שצריך להיות - לדעתם - ממוצע בין הקב"ה לבני ישראל, באמרם, איך יכול בשר ודם להתקשר עם קדושת האלקות, בה בשעה ש"לא יראני האדם וחי"¹⁰! הסדר הוא - טענו הם - שהאדם צריך להתעסק בעניני העולם, ובינו להקב"ה צריך להיות ממוצע, שזהו ה"עגל", להביא את בקשותיהם של בני ישראל להקב"ה, ולהביא את ברכתו של הקב"ה אל המבקש.

ועל דרך מה שכתב הרמב"ם¹¹ בנוגע להתחלת הענין דעבודה זרה - "לא שהם אומרים שאין שם אלקה כו", אלא טעותם היתה ש"אמרו הואיל והאלקים ברא כוכבים אלו וגלגלים להנהיג את העולם . . . ראויין הם לשבחם ולפארם כו", היינו, שהכוכבים והמזלות, להיותם מחצה בשמים ומחצה בארץ שהרי נמצאים בשמים ואורם מגיע עד הארץ, יכולים הם להיות "ממוצעים" שעל ידם יבואו בקשות בני האדם, ועל ידם יומשכו ההשפעות מלמעלה.

אמנם, כל ענינים אלה הם "אותות השמים" שעליהם נאמר¹² "אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים", "לאלהות"¹³;

אך לא כן הוא חלק ישראל, עליהם נאמר¹⁴ "כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו", ובמילא, כל זמן שלא נתקנה לגמרי הרושם דחטא העגל, לא היתה יכולה להיות השראת השכינה בישראל.

וענין זה נפעל ביום השמיני על ידי הקרבת העגל - שכאשר אותו עגל שרצו לעשותו ממוצע, נעשה קרבן לה', היינו, שנתבטל מלהיות מציאות בפני עצמו, ונשרף לשם קדושה, אזי נתקנה לגמרי הרושם דחטא העגל, ושרתה השכינה בישראל - בהמשכן, ועל ידו - בכל אחד ואחד מישראל, כמו שכתוב¹⁵ "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד¹⁶.

⁷ ראה רמב"ן ואוה"ח עה"פ תשא לב, א. לקו"ש חכ"ד ע' 5. וש"נ.

⁸ תשא שם.

⁹ ישע"י מז, ח. צפני" ב, טו.

¹⁰ תשא לג, כ.

¹¹ ריש ה"ל ע"ז.

¹² ואתחנן ד, יט (וראה גם לעיל סו"א).

¹³ פרש"י עה"פ — ע"פ ע"ז נה, א.

¹⁴ האזינו לב, ט.

¹⁵ תרומה כה, ח.

¹⁶ ראה אלשיך עה"פ. שלי"ה סט, א. ועוד.

ומזה מובן הלימוד וההוראה בעבודת האדם בנוגע להמקדש הפנימי שבתוך כל אחד ואחד מישראל - שישנו (לא רק בזמן הבית, אלא) גם לאחר החורבן, בזמן הגלות, שלכן נחשבת מצות עשיית המקדש למצוה תמידית, גם כאשר אין אפשרות לקיים המצוה כפשוטה¹⁷:

משכן וכליו - מורה על כללות העבודה דלימוד התורה וקיום המצוות: מצוות, שהם מקיפים¹⁸ - הם בדוגמת יריעות המשכן¹⁹, ולימוד התורה, "ותורתך בתוך מעי²⁰ - הוא בדוגמת הכלים²¹.

והנה, יתכן מצב שיש ליהודי משכן וכליו, וגם משה ואהרן - היהודי עצמו שלומד תורה (ענינו של משה) ומתפלל (ענינו של אהרן)²², אבל, ביחד עם זה, יש לו "מחשבת חוץ", שבצאתו לעסוק בעניני העולם אינו יכול להיות בהתאחדות והתקשרות עם הקב"ה.

ביכלתו לעבוד את ה' בשעת התפלה, בשעת לימוד התורה, בשעת קיום המצוות; אבל באכילתו ובשתיתו, בעסקו במסחר - חושב הוא - "ככל²³ הגוים בית ישראל" ... שכן, איך אפשר לדרוש מיהודי להיות "גוי קדוש"²⁴, "גוי אחד בארץ"²⁵, באותה שעה שנמצא בארץ הגשמית והחומרית.

ובכן, כל זמן שלא מסירים לגמרי מחשבה כזו - יש אצלו "עגל" ... מציאות בפני עצמה, שכן, בעסקו בעניני העולם הרי הוא לא אותו מציאות כמו שהוא בשעת התפלה והתורה, בחשבו שבשעה זו צריך לממוצע כיון שמצד עצמו אינו יכול להיות בדביקות והתקשרות עם אלקות. ובמילא, גם אם יש לו משכן וכלים וקרבות - לא יכולה להיות אצלו השראת השכינה!

וכדי שתהיה אצלו השראת השכינה, צריך הוא איפוא לבטל לגמרי ה"מחשבת חוץ" על אפשרות של העדר הדביקות וההתקשרות עם אלקות במצבים מסויימים,

¹⁷ ראה גם לקו"ש חל"ו ע' 128.

¹⁸ ראה תניא ספ"ה.

¹⁹ ראה סהמ"צ להצ"צ מצות בנין מקדש (דרמ"צ פה, א ואילך). ובכ"מ.

²⁰ תהלים מ, ט. וראה תניא שם.

²¹ ראה סהמ"צ להצ"צ מצות בנין מקדש (דרמ"צ פה, א ואילך). ובכ"מ.

²² ראה לקו"ת ר"פ מסעי. ובכ"מ.

²³ ע"פ יחזקאל כה, ח (וראה פי' האו"ח בחוקות יכו, טו).

²⁴ יתרו יט, ו.

²⁵ שמואל-ב ז, כג. ועוד.

ולידע נאמנה ש"בכל דרכיך דעהו"²⁶: לא רק בשעת התפלה, לימוד התורה וקיום המצוות, אלא גם "בכל דרכיך", "במאכלו ובמשקהו". ובמשאו ובמתנו" (כלשון הרמב"ם²⁷), גם בענינים אלה "דעהו" - "דע את אלקי אביך ועבדהו בלב שלם"²⁸,

גם בשעת אכילתו ושתייתו אינו שוכח ש"בנים אתם לה' אלקיכם"²⁹, וגם בעת המסחר אינו עושה "עבודה זרה" מהשכל, הרגש והכח שלו, לומר "כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"³⁰, בידעו ש"ה' אלקיך הוא הנותן לך כח גוי"³¹ ובמילא, "אין עוד מלבדו"³²,

ואז נעשית אצלו השראת השכינה - שכל עניניו ("בכל דרכיך") נעשים דירה לו יתברך בדוגמת הדירה דהמשכן ומקדש, כך, שגם אכילתו ושתייתו, בימות החול, היא באופן ש"שולחנו של אדם מכפר עליו" כמו ש"בזמן שבית המקדש קיים מזבח מכפר עליו"³³, וגם ביציאתו לרשות הרבים, - "ה' צלך על יד ימינך"³⁴, כך, שכל עשיותיו, גם בענינים הגשמיים, הם באופן ששכינה שורה במעשה ידיו, ובמילא שורה בהם הברכה, להסיר את כל המניעות והעיכובים, ולהמשיך ברכה והצלחה כפשוטה, בבני חיי ומזוני רויחי.

קטע משיחת פורים, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשי"ז ח"ב ע' 174.

²⁶ משלי ג, ו. וראה רמב"ם הלי' דעות ספ"ג.

²⁷ שם רפ"ה.

²⁸ דברי-הימים-א כח, ט.

²⁹ פ' ראה יד, א.

³⁰ עקב ח' י"ז.

³¹ עקב ח, יח.

³² ואתחנן ד, לה.

³³ סוף חגיגה.

³⁴ תהלים קכא, ה.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו

שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה